

ACADEMIA ROMÂNĂ

INSTITUTUL DE FILOLOGIE ROMÂNĂ „ALEXANDRU PHILIPPIDE”, IAȘI
INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN – ALEXANDRU ROSETTI”, BUCUREȘTI
INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ ȘI ISTORIE LITERARĂ „SEXTIL PUȘCARIU”, CLUJ-NAPOCA

**LEXICOGRAFIA ACADEMICĂ ROMÂNEASCĂ.
PROVOCĂRILE INFORMATIZĂRII
AcadLexi 2025**

Volumul cuprinde lucrări prezentate la ediția a XIV-a a Colocviului cu participare internațională „Lexicografia academică românească. Provocările informatizării”. AcadLexi 2025 (<https://philippide.ro/acadlexi.html>).

Coordonatori de volum: Elena Isabelle Tamba, Mariana Nastasia

Editori:

Alexandru Anghelina
Iulia Barbu-Comaromi
Călina Ciocoiu
Alexandra Ilie
Mircea Minică
Andreea-Nora Pușcaș

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Ana-Maria Minuț
CS I dr. Gabriela Haja

Coperta: Lucian Săcrieru-Dragomir

ISSN: 3008-6159

ISSN-L: 3008-6159

DOI: https://doi.org/10.52257/30086159_2025

© 2025 Editorii volumului. Toate drepturile rezervate.

Universitatea Babeș-Bolyai

Presa Universitară Clujeană

Str. Hasdeu nr. 51

400371 Cluj-Napoca, România

Tel./fax: (+40)-264-597.401

E-mail: editura@ubbcluj.ro

<http://www.editura.ubbcluj.ro/>

ACADEMIA ROMÂNĂ

INSTITUTUL DE FILOLOGIE ROMÂNĂ „ALEXANDRU PHILIPPIDE”, IAȘI
INSTITUTUL DE LINGVICĂ „IORGU IORDAN – ALEXANDRU ROSETTI”, BUCUREȘTI
INSTITUTUL DE LINGVICĂ ȘI ISTORIE LITERARĂ „SEXTIL PUȘCARIU”, CLUJ-NAPOCA

ACTELE COLOCVIULUI INTERNAȚIONAL „LEXICOGRAFIA ACADEMICĂ ROMÂNEASCĂ. PROVOCĂRILE INFORMATIZĂRII” AcadLexi 2025

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2025

CĂTRE UN GLOSAR AL POLITICII ROMÂNEȘTI: METODE, PROVOCĂRI ȘI LIMITĂRI. (CU STUDIU DE CAZ: *PATRIE* ÎN TEXTE DIN SECOLUL AL XIX-LEA)

ROXANA PATRAȘ*, ALEXANDRA ILIE**

Introducere

A trecut o jumătate de secol de la publicarea *Dicționarului politic* realizat de Ilie Rădulescu și Petru Pânzaru în 1975 (Rădulescu, Pânzaru 1975). Realizat sub egida Academiei „Ștefan Gheorghiu” și probabil la inițiativa lui Leonte Răutu, care era Rector la data apariției, acest dicționar s-a constituit ca un instrument de îndoctrinare necesar cadrelor P.C.R. și mai puțin ca instrument științific. De atunci, în spațiul românesc s-a făcut politică, s-a vorbit despre politică și s-au tradus dicționare politice (McLean 2001), însă, în ciuda materialului bogat – unii termeni au căpătat un contur conceptual datorită realităților apărute în spațiul est-european, post-sovietic –, nu s-a concretizat un proiect lexicografic de amploare. Polimorf și dinamic, reflectând, așa cum dovedește lucrarea Rodicăi Zafiu din 2007, procese de împrumut și de miraculoasă reactivare a memoriei politice (Zafiu 2007), acest câmp semantic pune serioase probleme specialiștilor. Într-adevăr, definițiile largi, de la aristotelicul *zoon politikon* la „politica scriiturii” teoretizată de filosofii stângiști (Rancièrè 2009), descurajează inițiativele de a pune ordine în „cuvintele” politicii căci, după cum rezultă din asemenea lecturi, totul e politică. Fără pretenții de exhaustivitate sau de rezolvare a unei chestiuni ce ar necesita consistente alocări de resurse umane și financiare, demersul nostru vizează identificarea unor resurse bogate în terminologie politică, testarea unor metode de extracție adecvate limbii române și stabilirea unei liste de termeni-candidați pentru alcătuirea unui instrument lexicografic de tipul *vocabular/ terminologie/ glosar politic(ă)*. Interșanjabilitatea *vocabular – glosar – terminologie* se sprijină pe semnificația atribuită „vocabularului controlat”, sintagmă care se referă la toate formele de listare și catalogare de termeni (glosare, dicționare, *gazeteers*) necesari pentru stabilizarea referințelor unui domeniu (<https://vocabs.dariah.eu/en/>). Preferința pentru termenul de *glosar politic* ca

---

* Institutul de Cercetări Interdisciplinare, Departamentul de Științe Socio-Umane, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, bd. Carol I, 11.

** Institutul de Cercetări Interdisciplinare, Departamentul de Științe Socio-Umane, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, bd. Carol I, 11/Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”, Academia Română, Filiala Iași, str. Th. Codrescu, nr. 2.

finalitate a cercetării noastre se justifică însă prin faptul că procesarea și analiza nu au condus numai la o simplă listă de termeni, ci la o listă de termeni cu contextele aferente, contextul servind așadar drept glosă, drept început de explicație a fiecărui cuvânt selectat.

Srijinindu-ne pe lucrări ce afirmă că modernizarea societății românești și a mentalităților se petrece începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea (Lovinescu 2010), am considerat că textele adecvate aparțin acestei perioade când, prin practica gazetărească, se așază un lexic politic comun. Apoi, spre a verifica impactul acestui lexic în mentalitatea de rând – procesul poate fi denumit cu formula lui Bernard Crick „alfabetizare politică” (Crick Porter 1978) – am recurs la literatura de consum, fenomen emergent în intervalul vizat (Patraș 2020; Patraș, Cuzmici 2024). Cel mai important scop al demersului nostru a fost acela de a crea o punte între bazinul de resurse digitale deja existente și proiectul unui dicționar al culturii politice românești, considerând drept punct de pornire paradigma lungului secol al XIX-lea (Blackbourn 1998; Meadwell 2001)¹.

Selectarea listei de termeni-candidați s-a făcut prin adnotarea automată și manuală a trei tipuri de resurse textuale: (a) oratorie politică; (b) publicistică politică și (c) literatură politică. Distincția între cele trei tipuri de resurse a decurs din comuna taxonomie a stilurilor funcționale. Acestea se reflectă în două corpusuri digitale destinate extracției termenilor, respectiv *Corpusul 1* (C1), constituit din texte de oratorie politică, și *Corpusul 2* (C2), constituit dintr-un set de opere semnate de Caragiale și disponibile pe Wikisource. Glosarul de termeni politici a rezultat din verificarea încrucișată a două sub-glosare, fiecare dintre ele bazat pe ocurențele termenilor în C1 și C2. Mai precis, am extras termenii denotați politic, am identificat termenii comuni celor două corpusuri și, ulterior, le-am verificat productivitatea într-un corpus „neutru”, de literatură de consum (C3). Verificarea productivității acestor termeni politici s-a realizat atât prin căutare automată, cât și prin sondaj manual. Pentru a testa și valida pașii acestei linii de prelucrare a datelor (*pipeline*), am decis să ne oprim asupra unui studiu de caz: mai precis, am selectat un termen-candidat din lista noastră (*patrie*) și am urmărit în ce măsură și cu ce instrumente se pot automatiza procesele de asociere a cuvintelor-titlu, contextelor și metadatelor, în vederea furnizării unui material deja structurat, util lexicografilor. Ca atare, provocările și limitările descrise mai jos se referă la extragerea automată a formei cuvântului-titlu, la atribuirea corectă a informației gramaticale, a sursei (numele autorului, titlul operei) și a anului publicării.

Elaborarea glosarului politic s-a realizat printr-o abordare hibridă, care a combinat instrumente de procesare automată a limbajului natural (*UDPipe*², *Voyant Tools*³, biblioteci

---

¹ Periodizarea se referă la extinderea paradigmatelor de gândire, a instituțiilor și a practicilor sociale dincolo de granițele cronologice ale secolului al XIX-lea până în preajma încheierii Primul Război Mondial.

² *UDPipe* este un serviciu online care oferă procesare lingvistică avansată precum *tokenizare*, etichetare cu informație gramaticală, lematizare, analiză a relațiilor de dependență sintactică între cuvinte. Acest instrument este disponibil la adresa <https://lindat.mff.cuni.cz/services/udpipe/>.

³ *Voyant Tools* este un instrument pentru analiza automată a textului și pentru lectura asistată. Platforma, disponibilă la <https://voyant-tools.org/>, permite vizualizarea și interpretarea cantitativă a datelor.

Python precum *spaCy*⁴ și *NLTK*⁵) cu intervenții manuale precum lectura atentă, contextualizarea, validarea încrucișată și, într-un moment de îndoială, reluarea extracțiilor *ab initio* spre a verifica dacă, aplicând aceleași scripturi pe aceleași resurse, ajungem la aceleași rezultate. Această metodologie mixtă a permis asigurarea acurateții lingvistice subglosarului G1 care a fost extras din C1 prin căutare și extragere automată de cuvinte. Al doilea subglosar (G2) a fost construit în întregime prin recursul la lectura integrală și la extragerea manuală a termenilor cu sens politic din C2. În a treia etapă am comparat și suprapus subglosarele G1 și G2 în vederea identificării termenilor comuni. Lista de termeni astfel creată reprezintă și glosarul de termeni politici a cărui descriere o detaliem mai jos.

În procesul de selecție a termenilor politici, am fost orientați și de concepte deja consacrate de dicționare publicate la edituri internaționale. Astfel, pentru a garanta coerența și relevanța semantică a terminologiei selectate, au fost consultate și comparate mai multe surse de termeni politici: *The Concise Oxford Dictionary of Politics and International Relations* (McLean, McMillan 2009), *The Palgrave Macmillan Dictionary of Political Thought* (Scruton 2007), *The Oxford Dictionary of American Political Slang* (Barrett 2004), *The Penguin Dictionary of Politics* (Robertson 1986), glosarele tematice online în limbile engleză, franceză și română, precum cel oferit de vocabularul tematic al Uniunii Europene, *EuroVoc*, *Linternaute (Dictionnaire politique – Linternaute)* și *Glosarul* publicat pe *Wikipedia România*. Precizăm faptul că glosarul nostru conține și elemente specifice vocabularului politic local, care nu sunt clasificate ca atare în dicționarele internaționale (de exemplu, termenul *roșu* legat de „liberalii roșii” în discursul politic românesc al secolului al XIX-lea).

1. Corpusul de oratorie (C1)

Elocvența politică din secolul al XIX-lea poate oferi o bază textuală pentru a înțelege procesele de articulare a *vorbirii*, *gândirii* și *culturii* politice. Într-o mare măsură *alfabetizarea politică* (Patraș 2016, 2018) depinde de constituirea unui lexic pe care toți participanții la jocul politic îl asumă și îl utilizează în același fel. Spre a crea un eșantion cât mai divers de elocvența politică românească, am avut în vedere tratamentul digital al unei surse materiale (de tip florilegiu sau antologie), apoi constituirea unui corpus digital. Textele de la baza corpusului C1 au fost publicate în ediția *Oratorie politică românească (1847–1899)* (Patraș 2016). Această lucrare antologhează texte și stiluri oratorice ilustrative pentru evoluția a ceea ce putem numi „vorbire politică” de-a lungul celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea. Materialul selectat are meritul de a oferi publicului larg o panoramă a gândirii politice românești concretizată de-a lungul maturizării sale lingvistice și ideologice, într-o paletă foarte complexă de abordări retorice individuale. Prin *vorbierea*

---

⁴ *spaCy*, <https://spacy.io/>, este o bibliotecă de procesarea limbajului natural, scrisă în limbajul de programare Python folosită pentru sarcini precum analiza sintactică, recunoașterea entităților numite, *tokenizare* și *lematizare*, etichetare gramaticală etc.

⁵ *Natural Language Toolkit*, <https://www.nltk.org/>, este o altă bibliotecă Python ce oferă un set de instrumente pentru analiza și prelucrarea textului.

politică și, subsecvent, prin *vocabularul politic*, secolul al XIX-lea își dezvoltă anumite trăsături specifice, care îl definesc și îl singularizează atât sub aspectul unui etos burghez, individualist și așezat, care a făcut posibilă predictibilitatea viitorului și încrederea în forța modelatoare a civilizației, cât și sub aspectul unor experimente și tulburări politice, mai puțin predictibile, ce pun în circulație creații lexicale ad-hoc. Nu întâmplător, Titu Maiorescu ia ca punct de reper anul 1899 în capitolul *Oratori, retori și limbuți*:

dacă încercăm să ne dăm seamă de arta oratoriei la noi, așa cum s-a dezvoltat de la noua Constituție din 1866 încoace, trebuie să deosebim în manifestarea ei, și mai ales în judecata publicului asupra ei, trei faze, pe care le-am putea data, cu oarecare aproximație, astfel: de la 1866 la 1884, de la 1884 la 1899 și de la 1899 încoace. (Maiorescu 1908: 187).

După scanare și câteva operații de preprocesare, lucrarea sus-menționată a devenit o resursă digitală, un corpus (C1) exploatabil cu ajutorul sistemelor digitale de prelucrare a limbajului natural (interogare, procesare și analiză de text, adnotare gramaticală cu părți de vorbire). S-a procedat astfel: cele 3 fișiere în format *.txt* rezultate din ocerizarea celor trei volume de oratorie au fost secționare în texte individuale, adică s-a creat câte un fișier *.txt* pentru fiecare discurs în parte, proces care a generat 129 de texte (383 263 de cuvinte, dintre care 28 246 sunt forme unice). Pentru extragerea celor mai frecvente cuvinte din C1 am utilizat aplicația de analiză textuală *Voyant Tools* disponibilă online. Pentru a elimina din start cuvintele funcționale, lipsite de relevanță semantică în cercetarea noastră, am aplicat opțiunea *stopword list*, realizată pe baza unui set de cuvinte românești integrate în *Voyant Tools* la care s-au adăugat, pe baza experimentelor anterioare, și altele. Dat fiind faptul că, datorită specificului funcțional, în C1 abundă termenii cu sens politic, primul pas a fost evaluarea celor mai frecvente 59 de cuvinte în C1. În paralel, am setat parametrii de interogare ai *Voyant Tools*, astfel încât să extragem și cele mai frecvente 10 cuvinte pentru fiecare fișier în parte. Am obținut, astfel 1349 de termeni.

Drept exemplu, oferim mai jos o listă generată de *Voyant*, care cuprinde cele mai frecvente 59 de cuvinte extrase din C1. În paranteză este specificat numărul total de ocurențe:

aplauze (979); *trebuie* (714); *țării* (535); *țara* (488); *zice* (460); *toți* (457); *putea* (448); *zis* (440); *țară* (431); *ani* (400); *ministru* (393); *parte* (382); *domnilor* (382); *dreptul* (364); *brătianu* (347); *dat* (342); *partid* (330); *liberal* (321); *politică* (313); *guvernul* (312); *partidul* (309); *guvern* (303); *două* (297); *cred* (287); *față* (278); *putere* (274); *om* (273); *oameni* (268); *stat* (263); *fac* (261); *conservator* (255); *legea* (242); *iată* (242); *român* (237); *numele* (230); *ion* (229); *guvernului* (224); *văzut* (218); *adevăr* (213); *zic* (210); *româniei* (210); *românia* (207); *noștri* (207); *lege* (207); *precum* (206); *afară* (206); *niciodată* (200); *publică* (199); *rău* (198); *pune* (198); *țimp* (197); *spus* (197); *știu* (195); *venit* (194); *vedem* (194); *putut* (194); *libertatea* (193); *carp* (193); *loc* (191).

Ulterior, cele 1 349 de unități lexicale au fost adnotate automat cu informații gramaticale folosind *UDPipe*. Grație procesării automate, acest proces a permis atribuirea, pentru fiecare termen în parte, a unei valori morfologice și a unei leme. Întrucât am identificat câteva cazuri particulare în care modelul de limbă română integrat în *UDPipe*

facea atribuirii greșite, etapa de etichetare automată a implicat stricta supraveghere a specialistului uman. De exemplu, atribuirea categoriei ADV se face în mod aleatoriu, așadar modelul nu etichetează corect lemele. O altă eroare identificată privește situațiile în care adjectivul antepus substantivului este marcat drept NOUN. De asemenea, numele proprii nu sunt, în general, recunoscute ca PROPNOUN, ceea ce împiedică separarea clară între entitățile numite și celelalte componente lexicale, o distincție esențială în analiza discursului politic. Pentru a asigura acuratețea și relevanța glosarului politic construit, s-a impus revizuirea manuală a etichetărilor automate și evaluarea, de la caz la caz, a rezultatelor analizei. Atribuirea automată a etichetelor gramaticale (*POS tagging*) a avut, inițial, rolul de diagnoză: observând cele mai productive categorii gramaticale în volumul de 1 349 de unități lexicale frecvente în C1, am putut apoi renunța la termenii ilustrând categorii gramaticale mai puțin productive (pronume, conjuncții, prepoziții care nu au fost eliminate inițial cu *stopword list*). În cele din urmă, am decis să păstrăm numai substantivele și verbele, pentru care am extras informație contextuală compusă din 10 cuvinte la dreapta și 10 cuvinte la stânga fiecărui termen în parte. După această operațiune de selecție neproblematică, am trecut la adnotarea manuală, aplicând 3 grade de conotație politică și 3 coduri de culoare: 1. termenii (indubitabil) politici (marcaj alb); 2. termenii cu conotație politică incertă care au nevoie de dezambiguizare (marcaj verde); 3. termenii fără conotație politică (marcaj galben). Termenii marcați în alb au fost păstrați, termenii marcați în verde au fost trecuți printr-un nou filtru de selecție iar termenii galbeni au fost eliminați.

title		most frequent words	POS tag	lemma
Oratorie 1_section04_radu...	Oratorie 1_section04_radulescu_ionheliade_1848.txt	paguba	NOUN	pagubă
Oratorie 1_section04_radu...	Oratorie 1_section04_radulescu_ionheliade_1848.txt	român	ADV	român
Oratorie 1_section04_radu...	Oratorie 1_section04_radulescu_ionheliade_1848.txt	patriei	NOUN	patrie
Oratorie 1_section04_radu...	Oratorie 1_section04_radulescu_ionheliade_1848.txt	soțietății	NOUN	soțietate
Oratorie 1_section04_radu...	Oratorie 1_section04_radulescu_ionheliade_1848.txt	patria	NUM	patrie
Oratorie 1_section04_radu...	Oratorie 1_section04_radulescu_ionheliade_1848.txt	românul	NOUN	român
Oratorie 1_section04_radu...	Oratorie 1_section04_radulescu_ionheliade_1848.txt	armați	VERB	arma
Oratorie 1_section04_radu...	Oratorie 1_section04_radulescu_ionheliade_1848.txt	popolului	NOUN	popol
Oratorie 1_section05_alec...	Oratorie 1_section05_alecsandri_vasile_1848.txt	obștea	NOUN	obște
Oratorie 1_section05_alec...	Oratorie 1_section05_alecsandri_vasile_1848.txt	mihail	NOUN	mihail
Oratorie 1_section05_alec...	Oratorie 1_section05_alecsandri_vasile_1848.txt	sturdza	VERB	sturdza
Oratorie 1_section05_alec...	Oratorie 1_section05_alecsandri_vasile_1848.txt	dovedește	VERB	dovedi
Oratorie 1_section05_alec...	Oratorie 1_section05_alecsandri_vasile_1848.txt	reglementului	NOUN	reglement
Oratorie 1_section05_alec...	Oratorie 1_section05_alecsandri_vasile_1848.txt	reglement	NOUN	reglement
Oratorie 1_section05_alec...	Oratorie 1_section05_alecsandri_vasile_1848.txt	ocârmuirii	NOUN	ocârmuire
Oratorie 1_section05_alec...	Oratorie 1_section05_alecsandri_vasile_1848.txt	obștii	NOUN	obște
Oratorie 1_section05_alec...	Oratorie 1_section05_alecsandri_vasile_1848.txt	cere	VERB	cere
Oratorie 1_section05_alec...	Oratorie 1_section05_alecsandri_vasile_1848.txt	posturi	NOUN	post
Oratorie 1_section06_radu...	Oratorie 1_section06_radulescu_ionheliade_1848.txt	fraților	NOUN	frate
Oratorie 1_section06_radu...	Oratorie 1_section06_radulescu_ionheliade_1848.txt	pompă	NOUN	pompă

Figura 1. Bază de date pentru G1.

Pentru termenii marcați cu verde – unde s-a impus dezambiguizarea și apoi o selecție judicioasă – am re-generat contextele cu *Voyant Tools*. Cazurile particulare (vezi, drept

exemplu, seria *frate – fraternitate – a fraterniza* care ilustrează ideologia democratică) s-au dovedit a fi ușor integrabile unui set de criterii de selecție:

a) termeni cu denotație politică neechivocă, care nu au nevoie de dezambiguizare sau context, precum nume de instituții, organizații, practici și ideologii: *partid, liberal, politică, guvern, public, vot(a), scepticism, conservatorism, divan, secția, obștea, adresă, ședință, lege, unanimitate, regulament/ reglement* etc. sau numele proprii ale actorilor importanți ai vieții politice din a doua jumătate a secolului al XIX-lea: *Kogălniceanu, Cuza, Brătianu* etc.;

b) termeni cu conotație politică datorită interferenței sferelor de activitate: *ziar, gazetă, fișică* etc.;

c) termeni conotați politic datorită „politicilor” care se dezbate în legătură cu aceștia, dintre care amintim domenii precum *învățământul, jurnalismul, economie, statut/ categorie socială/ civilă/ de gen: rezident, localnic, junii, școlarii, străin, martir, erou, sex; cetățenie/ naționalitate: rus, evreu, român*;

d) termeni conotați politic datorită vectorilor și comunicării specifice câmpului politic (*tensiune, competiție, colaborare, înălțare, coborâre, substituie* etc.): *stăpâni – slugi; bogați – săraci; discordie – uniune; substituie – înălțare; reprezentare, a unelti, a insulta, a arma, a răsturna, a atribui, a desființa*;

e) Termeni conotați politic prin asocierea cu alți termeni politici: de exemplu, *opiniune* (publică), (domn) *pământean, a fi la* (curent), *curentul opiniei*, (ședință) *solemnă, amicii* (politici), *primatul* (legii), *colegul* (de partid);

f) metafore politice⁶: *piața, strada* (= mase populare), *maica*⁷ (= patrie, țară), *fii* (= cetățeni), *fraților* (= concetățenilor), *strigoi* (= personaj politic parazit), *stâlpii* (democrației/ societății) (= persoane demne de încredere);

g) verbele spunerii pentru că sunt specifice activității politice unde faptele/ evenimentele sunt „vorbele”: *a zice, a spune, a crede*⁸.

Am eliminat din lista celor 1 349 de termeni prenume precum I.C., Paul, Alexandru etc. cu excepția unor situații foarte marcate *Take* (Ionescu), *Pake* (Protopopescu), *Tudor*

⁶ După ce analizează puterea modelatoare a metaforelor și rolul acestora în discursul politic, G. Lakoff (Lakoff, Johnsen 1980; Lakoff 1996) arată că metafora nu era doar un mod de a privi realitatea; ea constituia și o justificare pentru schimbări de natură politică și acțiuni politice și economice. (Lakoff, Johnsen 1980: 157).

⁷ Lakoff aduce în discuție metafora guvernului-părinte și a cetățenilor-copii, propunând categoria *mamei*, ca model central caracterizat de patru sub-modele: modelul nașterii, modelul genetic, modelul părintelui ocrotitor, modelul parteneriatului (a căsătoriei) (Lakoff 1996: 8). Un rol important în teoriile sale îl ocupă că relația structurală dintre autoritatea morală din cadrul unei comunități și autoritatea parentală din familie. Lakoff vede moralitatea ca fiind conceptualizată metaforic prin prisma raporturilor familiale, ceea ce conduce la o generalizare sistematică a autorității parentale către toate formele de autoritate morală. Astfel, comunitatea este înțeleasă metaforic ca o familie, iar autoritatea morală este echivalată cu cea parentală. În această schemă conceptuală, figura de autoritate este percepută ca un părinte, iar individul supus autorității morale este asimilat unui copil. Comportamentul moral, în cazul celui aflat sub autoritate, este asociat cu ascultarea și supunerea, în timp ce moralitatea celui aflat în poziție de autoritate se exprimă prin stabilirea unor norme și prin aplicarea lor fermă. Prin această metaforă extinsă, Lakoff arată cum o experiență concretă și timpurie (relația părinte-copil) este transpusă conceptual pentru a da sens ideii abstracte de ordine morală într-un cadru social mai larg (*idem*).

⁸ Opțiunea de a păstra acești termeni este riscantă întrucât verbele zicerii marchează tot felul de situații precum vorbirea directă sau indirectă. Decizia de a le menține în listă se bazează pe ponderea lor în lista de 59 de cuvinte cele mai frecvente în C1.

(Vladimirescu) și numeralele, cu excepția anilor care indică evenimente istorice. După triere, toți termenii păstrați în G1 au fost „verificați” prin generarea aleatorie, în 5 fișiere, a unor contexte mai reduse. Această metodă de verificare a sensului politic s-a dovedit a fi utilă și pentru realizarea unei liste suplimentare de sintagme cu conotație politică (din doi până la patru termeni): de exemplu, *Tratatul din Paris; unirea principatelor, voința națională, tocmeli agricole* ș.a.

2. Corpusul Caragiale (C2)

Poate și datorită celebrei butade despre schimbarea orientării politice în funcție de vârstă, Ion Luca Caragiale a fost asociat tuturor nuanțelor ideologice, de la junimism, conservatorism, liberalism și socialism la misticism, protestantism și... amoralism:

Prin individualismul eroilor se lămurește și trăsătura de caracter care a fost numită *amoralism*. (...) ei participă la constituirea unei societăți noi, fără dificultăți, prin absența unui conținut vechi. Acest fenomen se observă în felul cum interpretează ei *noțiunea de politică* (...) Pentru dânzii *statul* nu e abstracțiunea care-I cuprinde și pe ei, ci un inamic, un boier de la care se cade să smulgi cât mai mult (...) Porniți de la această premisă falsă, ei trag o serie de consecințe după toate regulile logicei. *Statul* e confundat cu *guvernul*, acesta e confundat cu *partidul* și, în cele din urmă, partidul e confundat cu *oamenii care îl compun* [subl. n.] (Călinescu 1990: 145).

S-a observat, de asemenea, și că „natura invariabil comică a politicianului [*omul politic caragialian*] constituie marea performanță estetică a scriitorului nostru” (Fanache 2002: 236). Fiind scriitorul care reflectă *diversitatea* culturii politice românești a lungului secol al XIX-lea, un „delir de idei” politice și de „mari senzații ideologice” (Călinescu 1990: 149), Caragiale a fost și cel mai răstălmăcit, opera sa fiind mereu raportată – pe motiv de „actualitate”, cum susține G. Ibrăileanu:

Trebuie să adaug că, cu privire la politica lui Caragiale, ar fi trebuit de remaniat și complectat capitolul respectiv, pentru că, de la război încoace, mă conving din ce în ce mai mult că acest om a văzut mai bine decât oricine în realitatea noastră socială din veacul al XIX-lea. Dar acest lucru îl voi arăta altădată [subl. n.] (Ibrăileanu 2010: 44).

– la o realitate politică *post hoc*, mai curând legată de momentul interpretării decât de momentul scrierii sale sau de referenții reali.

[Totuși,] în cazul lui Caragiale o meserie, *gazetăria*, s-a întâlnit cu un tip de activitate, *politică*, și această întâlnire, fericită sau nu, a avut ca rezultat o operă amplă, realizată pe parcursul întregii sale vieți (Manolescu 2002: 181).

Cu toate acestea, calitatea eminentă „politică” a scrisului și temelor lui Caragiale nu face obiectul unei cercetări de sine stătătoare. „Un alt Caragiale” propus de Mircea Tomuș s-ar poziționa, în chip cu totul neașteptat, „dincolo de orice dogmă și orice ideologie” (Tomuș 2012: 421), dar, din pricina „efectelor de mister” (*ibid.*: 412), foarte aproape de literatura de consum. Trebuie remarcat că, într-o mai mare măsură decât exegeții avizați lui

operei lui Caragiale, un cineast precum Lucian Pintilie reacționează la ideea unei matrici politice din care se desprinde scriitura lui Caragiale: *De ce trag clopotele, Mitică?* (1981), având la bază un scenariu de tip *pot pourri*, este interzis pentru că societatea comunistă își zărise chipul în aspectele culturii politice din secolului al XIX-lea reflectate în film (Mitchievici 2014). Sub zodia „lumii ca ziar” (Pârvolescu 2011), cultura politică din textele caragieliene nu se reduce numai la un sistem (abstract) de relații de putere (Iorgulescu 1988; Manolescu 2002), ci se actualizează printr-un lexic în curs de fixare.

Pentru crearea corpusului C2 au fost selectate texte cu conținut sau referințe politice din Wikisource (s.v. *Ion Luca Caragiale*). Spre deosebire de modalitatea de lucru pentru constituirea C1, aici s-a lucrat cu texte deja digitizate. Corpusul cuprinde 131 de fișiere, însumând 186 292 de cuvinte, dintre care 21 445 sunt forme unice. C2 se evidențiază prin densitate lexicală (Malvern *et al.* 2004)⁹ mai mare decât C1, raportul *type/token* (TTR) fiind de 11,5% (aproximativ 11,5% dintre cuvintele textului sunt forme unice, așadar 1 din aproximativ 9 cuvinte este o formă unică). După selecția textelor, a urmat etapa de lectură analitică în care am construit o bază de date spre a fi exploatată cu sisteme de analiză automată. Această bază de date conține sursa de unde a fost extras termenul (textul literar), lema normată (forma actuală a termenului), lema extrasă în urma analizei termenului identificat în textul literar, termenul propriu-zis, sintagma în care apare termenul și contextul în care a fost identificat termenul¹⁰, după cum se poate observa și în imaginea de mai jos. După ce am încheiat etapele de pregătire a glosarelor G1 și G2, derulate în paralel, le-am comparat și am selectat o listă de 136 de termeni comuni. Apoi am interogat, spre a observa productivitatea acestor termeni și modurile lor specifice de a crea sensul, un al treilea corpus (C3) ce cuprinde texte literare din lungul secolul al XIX-lea (descriș mai jos). În vederea analizei comparative a G1 și G2 (extrase din textele lui I.L. Caragiale și din discursuri oratorice), am realizat și utilizat un script Python (folosind biblioteci standard precum *pandas* sau *os*) care permite identificarea lemelor comune și extragerea contextului lingvistic pentru fiecare apariție în corpus.

Scriptul este disponibil online, accesibil la cerere, în repositoryul GitHub: <https://github.com/alexandrailie14/Alice-NLP-Scripts>, fișierul *termLookup.py* (Ilie, Patraș 2025). Corpusul Pop-Lite (C3) conține texte (re)publicate în volum și texte rămase în foileton, toate acestea eșantionând fenomenul romanului de consum între anii 1864 și 1920.

---

⁹ Autorii discută măsura de calcul TTR și criticile aduse acestei metrici de evaluare a densității lexicale despre care menționează că a fost constant criticat pentru vulnerabilitatea la efectul lungimii textului (Malvern *et al.* 2004: 22) și introduc o măsură nouă, *indexul D*, ce modelează relația dintre numărul total de cuvinte dintr-un text și numărul de cuvinte unice, dar corectează efectul lungimii. Calculul *indexului D* se bazează pe o funcție matematică neliniară (bazată pe teoria probabilităților și regresie neliniară), aplicată pe secvențe ale textului, $TTR(n) = \frac{D}{D+n}$, unde *D* este valoarea estimată a diversității lexicale. Această formulă se ajustează prin regresie neliniară pe datele colectate din subsecțiuni ale textului.

¹⁰ În cazul unor termeni comuni, sintagmele în care aceștia apăreau adăugau sens politic (ca în cazul sintagmei *garda civică*) sau, dimpotrivă, schimbau sensul termenilor considerați politici (ca în cazul termenului *politică* în grupul *mare politică* cu sensul de *mare istorie, mare filozofie, poveste*).

Sursa	Lemă normată	Lema	Termen	Sintagmă	Context lingvistic
D'ale camavalului, Actul II, scena percepție	percepție	percepție	percepție	de la noi de la percepție	Unul de la noi de la percepție m-a învițat!
D'ale camavalului, Actul II, scena tist	tist	tist	tist	tist de vardiști	a fost tist de vardiști de noapte la Ploiești
D'ale camavalului, Actul II, scena vardiști	vardiști	vardiști	vardiști	tist de vardiști	a fost tist de vardiști de noapte la Ploiești
D'ale camavalului, Actul II, scena libertate	libertate	libertate	Statua Libertății		Jur pe tot ce mi-a rămas mai scump, jur pe Statua Libertății de la Ploiești, că are să fie o istorie...
D'ale camavalului, Actul II, scena vardiști	vardiști	vardiști	vardiștul mi-a spus		vardiștul mi-a spus că a plecat în costum de bal în bije.
D'ale camavalului, Actul II, scena republică	republican	republican	republicana	republicana asta	Cum să scap de republicana asta?
D'ale camavalului, Actul II, scena război	război	războiului	războiului	în vremea războiului	Nu și le mai spui p-alelalte, că sunt halmale, domnule, numai 1 și și și o spu, al VII-lea caz de traducere... în vremea războiului ...
D'ale camavalului, Actul II, scena Moscova	muscal	muscal	un muscal		Cu un muscal ?
D'ale camavalului, Actul II, scena Moscova	muscal	muscal	să fi fost cu un muscal		Nu m-ar fi costisit atâtea să fi fost cu un muscal , fiindcă eu eram de la început pentru convenție
D'ale camavalului, Actul II, scena conveni	convenție	convenție	eram de la început pentru convenție		Nu m-ar fi costisit atâtea să fi fost cu un muscal , fiindcă eu eram de la început pentru convenție
D'ale camavalului, Actul II, scena Moscova	muscal	muscali	muscali luptau pentru cauza sfântă		Știi, muscali luptau pentru cauza sfântă a eliberării popoarelor creștine de sub jugul semeniului barbare...
D'ale camavalului, Actul II, scena elibera	eliberare	eliberării	cauza sfântă a eliberării popoarelor		Știi, muscali luptau pentru cauza sfântă a eliberării popoarelor creștine de sub jugul semeniului barbare...
D'ale camavalului, Actul II, scena popor	popor	popoarelor	cauza sfântă a eliberării popoarelor		Știi, muscali luptau pentru cauza sfântă a eliberării popoarelor creștine de sub jugul semeniului barbare...
D'ale camavalului, Actul II, scena semilună	semilună	semilunii	jugul semeniului barbare		Știi, muscali luptau pentru cauza sfântă a eliberării popoarelor creștine de sub jugul semeniului barbare...
D'ale camavalului, Actul II, scena neamț	neamț	neamț	cu un neamț		Dar cu un neamț , domnule!...
D'ale camavalului, Actul II, scena neamț	neamț	neamț	cu un neamț		Cu un neamț ?
D'ale camavalului, Actul II, scena martir	martir	martir	martir al independenței		aca n-am avut parte de ce mi-a fost drag pe lume, încai să mă fac martir al independenței... și m-am înrolat de bunăvoie...
D'ale camavalului, Actul II, scena independent	independență	independenței	martir al independenței		aca n-am avut parte de ce mi-a fost drag pe lume, încai să mă fac martir al independenței ... și m-am înrolat de bunăvoie...
D'ale camavalului, Actul II, scena înrola	în înrola	înrolat	m-am înrolat de bunăvoie		aca n-am avut parte de ce mi-a fost drag pe lume, încai să mă fac martir al independenței... și m-am înrolat de bunăvoie...
D'ale camavalului, Actul II, scena voluntar	voluntar	volințr	volințr		Volințr ?
D'ale camavalului, Actul II, scena garda	garda	garda	garda națională		În garda națională... Știi, pentru ca să-mi mai uit focul...
D'ale camavalului, Actul II, scena națune	național	națională	garda națională		În garda națională ... Știi, pentru ca să-mi mai uit focul...
D'ale camavalului, Actul II, scena garda	garda	garda	garda națională		Și închipuieste-ți d-ta acum și Mișal (plângere) și garda națională s-a desființat!...
D'ale camavalului, Actul II, scena națune	național	național	garda națională		Și închipuieste-ți d-ta acum și Mișal (plângere) și garda națională s-a desființat!...
D'ale camavalului, Actul II, scena voluntar	voluntar	volințr	un volințr ca d-ta		Nu mai plânge, nu șade frumos, un volințr ca d-ta...
D'ale camavalului, Actul II, scena voluntar	voluntar	volințr	un volințr		Trebuie să-i găsim! Nu plânge, nu-i frumos! un volințr ! Trebuie să-i regălim pe Bibicu... Auzi d-ta? Zi!
D'ale camavalului, Actul II, scena politică	politică	politică	politică poliței		Îi găsesc eu, n-ai grije; eu șteu politică poliței. Nu plânge: ești volințr!
D'ale camavalului, Actul II, scena voluntar	voluntar	volințr	ești volințr		Îi găsesc eu, n-ai grije; eu șteu politică poliței. Nu plânge: ești volințr!
D'ale camavalului, Actul II, scena voluntar	voluntar	volințr	ești volințr		'Aide... nu plânge: ești volințr!
D'ale camavalului, Actul II, scena voluntar	voluntar	volințr	ești volințr		ai de... nu, nu plânge, ești volințr!...
D'ale camavalului, Actul III, republică	republican	republicana	să mă cotorosesc de republicana		Cum să mă cotorosesc de republicana ?
D'ale camavalului, Actul III, republică	republican	republicană	republicană aplipistă		Daca știai cu ce republicană aplipistă de Ploiești ai de-a face, nu trebuia să mă-ncurci pe mine.
D'ale camavalului, Actul III, politică	politică	politică	mare politică		'Aide degrabă : e minunat! (având o inspirație) Și poftesc să spargi ușa... Tii mare politică mi-a dat în cap... să poftesc să
D'ale camavalului, Actul III, percepție	percepție	percepție	cariera de la percepție		Dacă mă prindea nenea lăncu în bal, mă lua la Ploiești, îmi omora cariera de la percepție .
D'ale camavalului, Actul III, sergent	sergent	sergenți	doi sergenți de noapte		doi sergenți de noapte
D'ale camavalului, Actul III, epistat	epistat	ipistat	arată (...) ipistatului		IORDACHE (intrând și oprindu-se în ușa, arată dezordinea din prăvălie) ipistatului ; cu ton dezonat): tacă, domnule, iacă în ce hal e
D'ale camavalului, Actul III, sergent	sergent	sergenți	sergenți, ipistatul și lordache		sergenți , ipistatul și lordache se reped spre odăie;
D'ale camavalului, Actul III, epistat	epistat	ipistat	sergenți, ipistatul și lordache		sergenți, ipistatul și lordache se reped spre odăie;
D'ale camavalului, Actul III, comisar	subcomisar	subcomisar	d. subcomisar		Aici nu șade Bibicu... ște d. subcomisar cine șade aici.
D'ale camavalului, Actul III, comisar	subcomisar	subcomisar	d-le subcomisar		la-i, d-le subcomisar , sunt pungași!
D'ale camavalului, Actul III, politică	politică	politică	are să prinzi politica		Haha! i-am lucrat. Să vedem cum are să prinzi politică

Figura 2. Bază de date pentru G2.

Așa cum s-a dovedit deja, romanele de consum au legătură și cu presa (multe sunt publicate, așa cum precizăm, în foileton), și cu cultura politică a perioadei vizate, proliferarea genului ținând în primul rând de tendințe progresiste precum democratizarea societății *in toto*. Ca atare, am considerat C3 drept un material ideal pentru a observa mișcările subterane, mai puțin vizibile, ale gândirii politice precum și relația acestui lexic specializat cu genurile de consum mai productive (sentimental, istoric, haiducesc, aventură, senzațional, mistere).

3. Metodologie și instrumente utilizate

Așa cum am precizat mai sus, în prima etapă a acestui studiu am construit două subglosare de termeni politici. G1 a fost obținut automat din C1 (corpusul de oratorie politică), prin intermediul instrumentului de analiză automată *Voyant Tools* și a unor scripturi *Python* ce au facilitat prelucrarea automată. Rezultatele obținute au fost verificate manual și s-au operat modificări acolo unde s-a impus. G2 a fost construit manual, prin lectura textelor și extragerea manuală a lemelor și a contextelor. Rezultatul suprapunerii s-a concretizat în realizarea unui glosar (G) de 136 de termeni politici, relevanți, credem noi, pentru cultura politică a perioadei investigate:

administrație, adunare, alege, alege, alianță, anarchist, anarhist, antisemitism, argument, boieresc, cabinet, cameră, campanie, candidat, capital, capitală, catolic, chestie, chinez, ciocoi, coaliție, colectivist, colegiu, conflict, congres, conservator, consiliu, constituțional, constituțiune, convenție, convențiune, coroană, deputat, descentralizare, dinastie, diplomație, director, doctrină, domnesc, drapel, drept, electoral, eroic, evreu, extern, ființă, funcționar, gazetă, grup, guvern, guvernă, independență, instituțiune, intern, întrunire, justiție, lege, leu, liber, liberal, liberalism, libertate, liniște, lovitură, luptă, majoritate, manifestație, martir, ministru, minoritate, mișcare, moțiune, mulțime, muscal, nație, național, națiune, neamț, neutralitate, neutru, opinie, opoziție, opozițiune, oraș, organ, organizațiune, otoman, parlamentar, partid, pașa, patrie, petițiune, politică, popor, popular, presă, președinte, primar, principat, principe, principiu, proiect, propagandă, proprietar, public, putere, radical, răscoală, război, reformă, regat, rege, regim, regulament, rebel, român, românesc, roșu, rural, rus, senat, senator, social, socialist, societate, stat, stăpân, suveran, tiranie, tratat, țăran, unanimitate, unire, veteran, vot.

După stabilirea termenilor comuni din G1 și G2 și a listei finale (G), am efectuat o nouă analiză încrucișată: am interogat C1 folosind termenii din corpusul Caragiale (G2) și am interogat corpusului C2 folosind termenii din corpusul de oratorie politică (G1). În fiecare caz, rezultatul a fost un tabel de forma: *Sursă | Lema | Număr de ocurențe | Context*. Una dintre provocările acestei analize se referă la extracțiile incomplete: pentru că G conținea doar forme de nominativ singular (lemă) și pentru că *scriptul* nostru căuta, așadar, numai lemele, din C3 am colectat, într-o primă fază, numai contextele conținând forma standard a termenului. Astfel, deși numărul total de ocurențe era calculat corect (incluzând toate formele), contextul lingvistic extras era limitat la ocurențele exacte ale formei de bază. Inițial, am modificat *scriptul* pentru a permite căutarea *substringurilor* care conțin lema. Deși această abordare a permis extragerea unor contexte suplimentare, s-a dovedit a fi ineficientă în anumite situații, în special în cazul cuvintelor cu un corp lingvistic redus (de exemplu, *vot* a fost detectat în *devotament*, generând astfel un context irelevant). Pentru a depăși această limitare, am dezvoltat un *script* de interogare care utilizează paradigmele flexionare ale termenilor, preluate automat de pe *dexonline* (tabul „Declinări”) ¹¹. Prin această metodă am putut genera o listă completă de forme flexionare pentru fiecare lema din glosarul G și am realizat o interogare bazată pe potrivirea exactă a termenilor (*exact match*) în corpusul C3, ceea ce a condus la extragerea doar a contextelor relevante.

---

¹¹ Dezvoltarea dicționarelor electronice și a resurselor lexicografice digitale – precum *dexonline* sau CLRE – are un impact major asupra cercetării lingvistice și a analizei textuale. Aceste instrumente permit accesul rapid și structurarea riguroasă a informației lexicale (incluzând paradigmele flexionare), contribuind la depășirea limitărilor întâlnite în metodele tradiționale. Lexicografia digitală devine astfel indispensabilă în prelucrarea automată a limbii și în elaborarea unor modele de analiză care pot fi reluate cu ușurință și extinse la volume mari de texte.

4. Studiu de caz: *patrie*

De exemplu, folosind această metodă, am identificat în tot corpusul 341 de ocurențe pentru formele cuvântului *patrie*. În fig. 3, am separat contextele prin semnul &&:

Source	Lema	Form	Number of occurrence	Context
PopescuND_PenesCurcanul.txt	patrie	patria	1	regimentelor noastre acolo e și patria; steagul de azi încolo &&
Anonim_Femeie.txt	patrie	patria	1	reabilizeze prin muncă, își părește patria. &&
AlecsandriV_Dridri.txt	patrie	patria	3	imi spunea că luna din patria lui e mai caldă && ca toți ceilalți moldoveni în patria sa. && juca un rol oarecare în patria lui, a prinde rădăcină &&
DLTEO_Jubire.txt	patrie	patria	1	îndatorați să se întoarcă în patria lor, ca să contribuie &&
PopV_Americana1920.txt	patrie	patria	2	se cânte o arie din patria veche a mirelui. && care i-a făcut să-și părească patria, spre a veni aci &&
CaradaTh_SantaMelania.txt	patrie	patria	2	ca să-și revadă neamurile și patria. && ca să-și revadă neamurile și patria. &&
RadulescuN_Jertfa.txt	patrie	patria	2	dreaptă și când vorbea de patria sa ideală, ochii lui && — Originar din patria eternei primăveri, salut pe. &&
Caion_Legionarii.txt	patrie	patria	1	nu vrea să știe ce-i patria. &&
PopescuND_BataliaCalugareni.txt	patrie	patria	4	Neputându-se face stăpân peste patria sa care gemea în && se gândeu nici deloc că patria lor, iar nu numai && de trădare națională să arunce patria lor sub supremația nației && căci însuși românii speranța că patria lor va fi din &&
DimitrouloG_Batista.txt	patrie	patria	3	Și patria D-tale este Neapoliul a && capetelor noastre fălăie stindard străin, patria, aceasta mare familie a && ei, nu pot face nimic, patria mea, mi-a adăugat tatăl &&
PopescuND_Miu.txt	patrie	patria	1	unor bravi voluntari cari văzând patria suferindă, au lăsat case, &&
PopescuND_Tursus.txt	patrie	patria	2	pământ, pământ vrem, glia e patria noastră. && tot dinadinsul să inducă în patria sa aducerea la îndeplinire &&
PopescuND_Bujor.txt	patrie	patria	5	pe compatrieții lor Greci, iar patria lor și-o transformară într-un && să reslăască o parte din patria lor: && > Fanarioții aduceau din patria lor falange întregi de && de la toți budacii din patria sa. && corabile ca s-o ducă la patria lui, plecă singur spre &&
D.D.P_Grozea.txt	patrie	patria	5	viteaz, și ast-fei, cu timpul, patria se reîntărește, streinul e && luptat și au murit pentru patria lor; și în lupta && de lacomi și răpitori către patria română, dacă și ei && apere cu inimă și curagiu patria de orice pericol. && Am iubit și iubesc patria mea mai mult de &&
BaronziG_Fontana.txt	patrie	patria	2	garanta mai bine tragerea către patria lor. && și acum când patria lui nu mai avea &&
PopescuND_BoleiiHaiduc.txt	patrie	patria	1	îndemnă să Vi apere singuri patria de năvălitori. &&
Costin_I_Moara.txt	patrie	patria	3	se se plece și frângă, patria lui vedendu-o cucerită. && de la asta strălucit învingere, patria făcută în colonie romană && țările străine, însă își iubește patria cu un devotament rar. &&
MarienescuAT_PetruIares.txt	patrie	patria	5	cu turcii, și să apărăm patria — răspuse hatmanul erou. && zise domitorul — să vedem patria scăpată, și atunci și && ca un domitor să părească patria în zilele cele mai && luptă, și că își-ai iubit patria și poporul. && trebuiesc ucise, că ne pradă patria; — se pare și &&
Popescu_ND_Mircea.txt	patrie	patria	3	în Serbia de peste Dunăre, patria lui, împrăună cu cele && nepotul imamului săntăi cetăți mădina, patria marelui profet; pe când && atâtea pericole, și a dotat patria cu nenumerate instituții foloșitoare, &&
PopescuND_EpocaDerbedeilor.txt	patrie	patriei	1	că apăsau grumajii nefericitei lor patrii, și tot de o &&
PopescuND_PenesCurcanul.txt	patrie	patriei	1	mănoasa holdă a scumpei noastre patrii. &&
D.D.P_Grozea.txt	patrie	patriei	5	Sunt pe fata pământului patrii cari răspălesc pe supușii && Sunt însă patrii cari nu pot da && Amândouă aceste feluri de patrii trebuiesc iubite; cea din &&
D.D.P_Grozea.txt	patrie	patriile	2	apărarea lor; și acestea sunt patriile libere și ne puse && și propășire; și acestea sunt patriile căzute sub jugul strein. &&
PopescuND_Primul_ranit.txt	patrie	patriei	1	picioarelor lor sacral pământ al patriei sale. &&
Radulescu_N_Ropota.txt	patrie	patriei	4	obiceul de a-și amesteca eroii patriei la fiecare ocazie, era && cu eroii și cu mășlinele patriei? && domnul cu eroii și mășlinele patriei && cum mai merge cu eroii patriei? &&
LupuE_Psilla.txt	patrie	patriei	1	Ea visa câmpurile frumoase ale patriei sale de pe malurile &&
Chiru_G_Logodnica.txt	patrie	patriei	3	lăudate de adevărații fii ai patriei, de acela care văd && Pentru fericirea patriei sale, cariera acestui ilustru &&
PopescuND_Botezul.txt	patrie	patriei	1	Încredere în steaua tutelară a patriei sale se schimbă într-o &&
PopescuND_EpocaDerbedeilor.txt	patrie	patriei	2	și puterea ce doresc ei patrii lor. && dat titlu de părinte al patriei; pentru acela trecerea sa &&
Popescu_ND_Radu_al-III-lea.txt	patrie	patriei	2	să mă întorc, când vocea patriei mă va rechema. && un leu în războaiele independenței patriei sale, al celui principe &&
Popescu_ND_Sora.txt	patrie	patriei	4	la strigătul de alarmă al patriei în pericol începu să && drept prinso la picioarele alturului patriei generosul lor sânge și && cea mare, suferința generală, suferința patriei în primejdie și alergă && cei suferinzi, ca să redea patriei pe fii care și-au &&
Popescu_ND_Manole.txt	patrie	patriei	5	au adus invazii străine pustitoare patriei, și de multe ori && în deșert lucrase pentru împunțirea patriei lor în svârțurata și && mâna la întărirea și mărirea patriei. &&
Xenopol_A_Molna.txt	patrie	patriei	1	asupra naturii cât și a patriei, indivizilor. &&
CassavanS_Jubire.txt	patrie	patriei	1	de doamna Sima în limba patriei. &&
AndriescuBogdan_N_Trandafir.txt	patrie	patriei	1	cânuia strălucie capul Zimbrului, Marca patriei Moldovenești, iar de mână &&

Figura 3. Extragerea formelor flexionare și a contextelor apelând la *dexonline*.

Contextele identificate pentru termenul *patrie* dezvăluie o dimensiune afectivă și identitară. Acestea scot în evidență sintagme relativ fixe precum *iubire de patrie*, *amor de patrie*, *scumpă patrie*, *dulce patrie*. Patria este asociată cu apartenența la o comunitate *vechea ta patrie*, *fără patrie*, *patria străbună*, inclusiv prin metafore ale legăturii emoționale precum *sânul patriei*, *altarul patriei*, *marea familie a patriei*, *patria mamă*. Dușmanul se numește *trădător de patrie*. Identificăm ocurențe care evocă jertfa pentru *patrie* în *a muri pentru patrie*, *a-și jertfi viața pe altarul patriei*. Patria mai este asociată cu lupta împotriva „jugului străin” ce conduce la *eliberarea patriei*, *mântuirea patriei*, *nenorocita patrie*, *pierderea patriei*. Unele contexte dezvăluie *patria* ca moștenire culturală unde găsim sintagme ca *limba patriei*, *eroii patriei*. Putem observa că în utilizarea termenului, acesta preia și sensul de spațiu fizic *pământul patriei*, *munții patriei*, *glia e patria noastră*.

Un instrument pe care l-am considerat util pentru analiza mai amănunțită a termenilor a fost TXM (Heiden 2010; TXM), o platformă de analiză textuală care permite interogarea,

explorarea și extragerea automată a contextelor și metadatelor din corpusuri textuale structurate. Acest instrument permite identificarea rapidă și precisă a termenilor-cheie în cadrul unui corpus extins, afișând automat ocurențele acestora în context. Această funcționalitate facilitează identificarea sensurilor și a nuanțelor de utilizare ale termenilor în epocă. Un alt avantaj major îl reprezintă integrarea metadatelor direct în rezultatele căutării. Pentru fiecare apariție a termenului, TXM afișează informații precum numele autorului, titlul lucrării, anul publicării și editura. Aceste date sunt esențiale pentru documentarea riguroasă a surselor și pentru analiza variațiilor de sens în funcție de contextul istoric, orientarea ideologică a autorului sau momentul apariției textului. De asemenea, TXM oferă posibilitatea de filtrare și organizare a rezultatelor după criterii precum perioada, autorul sau tipul de text, ceea ce permite urmărirea evoluției semantice a termenilor politici în timp. Această funcționalitate contribuie la construirea unui glosar nu doar descriptiv, ci și diacronic. În plus, datele extrase din TXM pot fi exportate în formate compatibile cu instrumente de procesare ulterioară (tabele, baze de date), facilitând transformarea lor în *fișe lexicale complete*, cu exemple de utilizare autentice și referințe precise. În plus, utilizarea TXM aduce rigoare academică procesului de documentare, deoarece fiecare intrare de glosar este însoțită de citate contextualizate și surse verificabile, ceea ce asigură transparența și replicabilitatea cercetării.

Pregătirea datelor este o etapă importantă de care depinde întreaga analiză ulterioară. Fișierele care conțin textele sursă pot fi încărcate în instrumentul TXM fie în format *.txt*, fie în format *.xml - TEI P5*. Informațiile despre fiecare text (autor, titlu, anul publicației, editura etc.) trebuie înregistrate într-un fișier separat de metadata. Acest fișier poate avea extensia *.csv* și/sau *.ods*. În TXM legătura dintre textele din corpus și metadata se face prin denumirea fișierelor. Acestea sunt trecute prima coloană a fișierului cu metadata, numită *id* și nu se notează și extensia. Baza noastră de date pentru C3, numită *metadata*, conține informații despre autor, titlu, an, editură. O mențiune importantă este aceea că TXM nu recunoaște diacriticele și nici alt tip de punctuație decât linia de unire „-”.

id	titlu	autor	an	editura
1-1-PopFlorantini-Decebal	Decebal-Novela istorica	Ion Pop Florantin	1882	Libraria C Samitca
10-1-ArboreZ-Paylla	Paylla- Roman pentru copii	E Lupu - Zamfir C Arbore	1893	folieton
100-1-DimitropuloG-Batieta	Batieta cea alba- Naratiune originala	G Dimitropolo	1875	Tip Nationala
11-1-Chiru-G-Logodnica	Logodnica principelui Matei Basarab	G Chiru	1894	Tip Universul
12-1-CalligaG-Janei	Mistenua morții Jeanei Cristescu	George Calliga	1909	Minerva
13-1-NitescuM-Morminte	Morminte blestemate	M G Nitescu	1911	folieton
14-1-N D Popescu-Botezul	Botezul de sange- Nuvela istorica originala	N D Popescu	1892	Editura Librării H Steinberg Tipo Itografia Dor P Cucu
15-1-DemetruG-MisteralePloiestilor	Misterale Ploiestilui --1872-1882-- Roman original	Demetru Gr Georgian	1892	Tip Universul L Cazavilan
16-1-PopescuND-EpocaDerbedelor	Epoca derbedelor si a apellipitor --disperatii-- precum si evenimentele care au urmat dupa dansa --1792 1808--	N D Popescu	1891	folieton
17-1-PopescuND-Radu al-III-lea	Radu al III lea cel frumos- Novela originala	N D Popescu	1864	Imprimeria Th Valdescu
18-PopescuND-JuneteaMihalViteazul	Junetea lui Mihai Viteazul- Nuvela istorica originala	N D Popescu	1895	Editura Librării H Steinberg
19-1-PopescuND-Sora	Sora de caritate- Un episod din razboiul de independenta	N D Popescu	1889	Editura Librării H Steinberg
2-1-PopescuND-Primul ranit	Primul ranit- Nuvela istorica contimporana	N D Popescu	1890	Editura Librării H Steinberg
20-1-ApostoliuG-Traian	Domnul Traian	C Apostoliu	1908	Editura Librării Leon Alcaley
21-1-PopescuND-Manole	Mesterul Manole sau Fundarea monastirii Curtii de Arges	N D Popescu	1882	Editura Librării H Steinberg
22-1-MacriP-Braila	Scarvului sau Crima din Braila- Roman original	Panalit Macri	1884	Editura Tipo Itografiei Dor P Cucu

Figura 4. Bază de date pentru C3.

author, titlu, an, editura, topos	Left context	Pivot	Right context
Ioan Popescu, Petru Cazacu, 1979, folieion, Norma	Maria nu mai avea nici patrie, nici	patriotism	, nu mai avea nici dorul țării, nici speranța de a
Ioan Popescu, Petru Cazacu, 1979, folieion, Nefim	, și să fug cu ea departe de	patrie	Daș jurământul de război, pe care mi-l făcui mă reținu
Ioan Popescu, Petru Cazacu, 1979, folieion, Nefsoy	în voia îndrăgărilor, pentru a mă consacra	patriei	. Torturile mele erau de fiecare moment, când iubirea m-ăsenna
Ioan Popescu, Petru Cazacu, 1979, folieion, Alphon	Aron, și îndată după îndeplinirea operii noastre	patriotice	, vom căuta, precum vom căuta și pe iubita sufletului
Ioan Popescu, Petru Cazacu, 1979, folieion, Nefim	lor, se întorcea cu ai săi în	patrie	Aron stăruia tot dinadinsul, dote și bani mulți turcilor
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	ca uragunul spre a da pipot cu înamicul	patriei	. Mi se pare, că văd scuturile lor formând un zid
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	spre a se jertfi pentru gloria și fericirea	patriei	Sângele lui clocotește în vine, înima lui bate cu tărie
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	și să mor împreună cu ei pentru gloria	patriei	române. Acest adevăr al spiritului de grabă se liniștește, și
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	și zic: Dulce și decoros est pro	patria	morți. Dar cerul se întunecă la răzbit. De acolo se
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	nostră, pe ce căi am pășina șinele	patria	noastră până aproape de capitală. Cu multe daruri, cu mari
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	toate vor fi pierdute, și noi și	patria	când s-a simțit slab și n-a voit, să o dărușsed
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	împreună, pe ce căi am pășina șinele	patria	de nimicirea, ca o amenință în ficcare și. Înainte de
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	toate vor fi pierdute, și noi și	patria	*, în om prinde și-i vom extrăda Romanilor. Iar
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefim	vor fi alegete toți poșta, care pentru	patria	lor, ca li-a crescut și nutrit, vor a și ișiră ca
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefim	căci ne-am îndoi despre iubirea la de	patria	, pe altarul cinăia cași mai mult! Daci s-au jertfi până acum
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefim	că într-adevăr sunt bune! Iubirea li de	patria	să mă președ de ce egoșim, și când ei nu
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	me, a na vedea cu ochii pierrea	patriei	. Când vreme vom trăi noi, și Dacia va fi,
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	iubii numai cum v-am iubit eu, iubit	patria	numai cum am iubit-o eu și multii bucurai pentru ea, numai
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	la pământ. Ei se roagă pentru fericirea	patriei	. IV. Singur vede în codre ca vezina culcat pe un
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefim	... cum să mori pentru	patria	și multămes, și o să vezi, că și fui
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	toate sunt pierdute, vor iubi cel puțin	patria	ce trage de moarte. * Dapic se ulă întrebai la
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	mult mai mare și mai hotărât asupra sorții	patriei	Conștii unde au înțin ultima lor adunare și ce au hotărât
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefim	că acela niciodată nu s-au mai reitros în	patria	lindă acum se îndrăgii aceea, că Dapic știe, pentru
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefim	succes, ca mult iubii și cercata noastră	patria	să relieveze. (Vă urma), vezina. Istoriile de
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	urgente mele chemai. Vă mulțimesc în numele	patriei	. Precus se vede, mâine va fi o crunță bălăie.
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefim	inima, să vă reitroace) în frumoșia noastră	patria	. În cercul familiei și în locul natal de care vă legi
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	Ne-a amenințat, că de nu vom trăda	patria	și pe împaiat, ne vor omorî prin chinurile cele mai teribile
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefim	cu dispreț. „Voi sunteți înălțaii de	patria	. Incape în fine vezina. „Ași vait să vă
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	vă crut, sperând că nu sunteți înamicii	patriei	, ci numai ai lui. Pofta de domnie s-a alungat din
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	mine în expediția de peste Danubiu. Atunci	patria	noastră a fost tare. Acum inimici au aruncat-o la pământ zdrobind-o
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	vei fi așa de mărinosi, și că	patria	fi-o iubesci mai mult ca pe tine înșuși. * Dapic
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	ca să-i câștigăm și pe aceștia pentru apărarea	patriei	și-o iubesci mai mult ca pe tine înșuși. * Dapic
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	acuma aceștia deși nu s-au luptat în contra	patriei	și-o iubesci mai mult ca pe tine înșuși. * Dapic
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	tații săi, cum ambi ascultă de chemarea	patriei	și-o iubesci mai mult ca pe tine înșuși. * Dapic
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	va fi ziua în care va hotărî asupra	patriei	și-o iubesci mai mult ca pe tine înșuși. * Dapic
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	poate aștepta ceea ce dorește, a sacrificat	patriei	și-o iubesci mai mult ca pe tine înșuși. * Dapic
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	s-au supus regelui și au primit a apăra	patria	și-o iubesci mai mult ca pe tine înșuși. * Dapic
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefim	vă vor binevoit, că le-ști dat o	patria	și-o iubesci mai mult ca pe tine înșuși. * Dapic
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	voastră, blestem, blestem, onorării ai	patriei	și-o iubesci mai mult ca pe tine înșuși. * Dapic
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	ostajilor mălămită mea și a regelui tău numele	patriei	și-o iubesci mai mult ca pe tine înșuși. * Dapic
Nic T. Zonia, Vezina-istorie din timpul lui Durus, 1892, folieion, Nefsoy	pot întrotașna blestema pe cei ce mi-au ucis	patria	și-o iubesci mai mult ca pe tine înșuși. * Dapic

Figura 6. Forme flexionare pentru *patrie* în TMX.

Datele obținute în mod automat pot fi extrase într-un document editabil, astfel încât să poată fi organizate în funcție de nevoile impuse de analiza personală. Pentru termenul *patrie* am identificat 350 de ocurențe (față de cele 341 identificate prin scriptul în care apelam la *dexonline*¹⁵) în tot corpusul, incluzând formele flexionare *patria*, *patriei*, *patrii*, *patrioata*, *patriot*, *patrioți*, *patriotic*, *patriotică*, *patriotice*, *patrioții*, *patrioților*, *patriotism*, *patriotismul*, *patriotismului*, *patriotului*. *Voyant Tools* detectează 363 de ocurențe, după cum vom observa în imaginea de mai jos. Avantajul utilizării *Voyant* este că putem avea acces la întreg conținutul textului, nu doar la contextele stânga-dreapta (pe care, de altfel, le putem și modifica). Dezavantajul îl constituie, în continuare, lucrul în mediul virtual, neînregistrarea ordinii aplicării parametrilor folosiți și, evident, riscul de a pierde rezultatele analizei.

¹⁵ Diferența este foarte mică și este cauzată de faptul că unele cuvinte identificate prin căutarea *patrie* în TMX nu se regăsesc printre formele indicate în dicționar.

Concluzii

Glosarul nu este doar un document descriptiv, ci se poate constitui într-un instrument de analiză textuală pentru identificarea și explicarea procesului de alfabetizare politică prin literatura de consum. De multe ori, aceste texte nu abordează în mod direct teme politice, însă vehiculează concepte, termeni și structuri ideologice care contribuie la formarea unei conștiințe civice. Glosarul rezultat din prezenta cercetare și implementarea unei interfețe care să utilizeze elemente de glosar pentru a le transforma în fișe de lucru aduc în prim-plan nevoia de a reconstitui, pe teme lexicografice, traseele prin care se realizează transferul de cunoștințe politice în spațiul public. Sintagme precum „adunarea electivă”, „drepturi politice”, „curentul opiniei publice”, „guvern constituțional” sau „principiul unirii” sunt expresii ale unui vocabular politic care, odată integrat în literatura de consum, dobândește o funcție pedagogică. Prezența acestor termeni în texte de circulație largă indică o formă de mediere a ideilor politice și o modalitate de alfabetizare discretă, dar eficientă, a cititorului neavizat.

Prin crearea unui astfel de glosar tematic, cercetătorul poate realiza conexiuni între apariția unor termeni și anumite contexte istorico-politice, urmărind modul în care se modifică ideea despre cadrul politic în funcție de epocă și de mediu. Mai mult decât atât, glosarul permite indexarea și filtrarea tematică a corpusurilor literare, lucru ce rafinează analizele cantitative (de frecvență) și calitative (de tip discursiv). Astfel, se poate evalua nu doar prezența unui termen într-un corpus de texte, ci și rolul său în structurarea unei viziuni despre politică, autoritate, drepturi sau responsabilitate civică.

BIBLIOGRAFIE

A. Bibliografie generală

- Barrett 2004 = Grant Barret, *The Oxford Dictionary of American Political Slang*, Oxford, New York, Oxford University Press.
- Blackbourn 1998 = David Blackbourn, *The Long Nineteenth Century. A History of Germany, 1780–1918*, Oxford, Oxford University Press.
- Călinescu 1990 = George Călinescu, *Domina Bona*, în *Pagini de estetică*, București, Editura Albatros.
- Crick, Porter 1978 = Bernard Crick, Alex Porter, *Political Education and Political Literacy*, London, Longman.
- Fanache 2002 = Vasile Fanache, *Caragiale*, Cluj-Napoca, Editura Dacia.
- Ibrăileanu 2010 = Garabet Ibrăileanu, *Spiritul critic în cultura românească*, în *Scrieri alese*, selecția textelor, nota asupra ediției, cronologie și referințe critice de Antonio Patraș și Roxana Patraș, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.
- Iorgulescu 1988 = Mircea Iorgulescu, *Eseu despre lumea lui Caragiale*, București, Editura Cartea Românească.
- Lakoff 1996 = George Lakoff, *Moral Politics: How liberals and conservatives think*, (2nd edition), Chicago, London, The University of Chicago Press.
- Lakoff, Johnsen 1980 = George Lakoff, Mark Johnsen, *Metaphors We Live By*, (2nd edition), Chicago, London, The University of Chicago Press.

- Lovinescu 2010 = Eugen Lovinescu, *Istoria civilizației române moderne*, vol 1. *Forțele revoluționare*, Iași, TipoMoldova.
- Maiorescu 1908 = Titu Maiorescu, *Critice 1866–1907*, vol. 3, București, Editura Minerva.
- Malvern *et al.* 2004 = David Malvern, Brian Richards, Ngoni Chipere, Pilar Durán, *Lexical Diversity and Language Development*, New York, Palgrave Macmillan.
- Manolescu 2002 = Florin Manolescu, *Caragiale și Caragiale: Jocuri cu mai multe strategii*, București, Editura Humanitas.
- McLean 2001 = Iain McLean, *Dicționar de politică*, traducere realizată de Leonard Gavriliu, București, Editura Univers Enciclopedic.
- McLean, McMillan 2009 = Iain McLean, Alistar McMillan, *The Concise Oxford Dictionary of Politics*, in *The Concise Oxford Dictionary of Politics*, Oxford, Oxford University Press.
- Meadwell 2001 = Hudson Meadwell, *The Long Nineteenth Century in Europe*, in „Review of International Studies”, vol. 27, p. 165–89.
- Mitchievici 2014 = Angelo Mitchievici, *Caragiale după Caragiale. Arcanele interpretării: Exagerări, deformări, excese*, București, Editura Cartea Românească.
- Pârvulescu 2011 = Ioana Pârvulescu, *Lumea ca ziar. A patra putere: Caragiale*. Cu 248 de reproduceri inedite, București, Editura Humanitas.
- Patraș 2016 = Roxana Patraș, *Oratorie politică românească (1847–1899)*, vol. I–III, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.
- Patraș 2018 = Roxana Patraș, *The Remains of the Day: Literature and Political Eloquence in 19th-century Romania*, Roma, Aracne Editrice.
- Patraș 2020 = Roxana Patraș, *Pentru reabilitarea literaturii de consum*, în „Convorbiri literare”, nr. 289, p. 139–142.
- Patraș, Cuzmici 2024 = Roxana Patras, Loredana Cuzmici, *Tools, methods, and solutions for the exploration of Romanian corpora*, Iași, Institutul European.
- Cuzmici 2024 = Loredana Cuzmici, *The Recontextualization of a Genre*, în Roxana Patras, Loredana Cuzmici (coord.), *Tools, methods, and solutions for the exploration of Romanian corpora*, Iași, Institutul European, p. 299–320, <https://doi.org/10.5281/zenodo.13772904>.
- Rancièrè 2009 = Jacques Rancièrè, *Moments politiques. Interventions 1977–2009*, Paris, La Fabrique – Lettres libres.
- Rădulescu, Pânzaru 1975 = Ilie Rădulescu, Petru Pânzaru, *Dicționar Politic*, București, Editura Politică.
- Robertson 1986 = David Robertson, *The Penguin dictionary of politics*, New York, Harmondsworth, Penguin.
- Scruton 2007 = Roger Scruton, *The Palgrave Macmillan Dictionary of Political Thought*, 3rd edition, New York, Palgrave Macmillan.
- Tomuș 2012 = Mircea Tomuș, *Pentru un alt Caragiale*, București, Editura Academiei Române.

B. Bibliografie digitală

- CLRE = Academia Română, Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”, *CLRE. Corpus lexicografic românesc electronic*, realizat de Alina-Mihaela Bursuc, Călina-Georgiana Ciocoiu, Marius-Radu Clim, Mioara Dragomir, Cristina Florescu, Gabriela Haja, Alexandra Ilie, Laura Manea, Mariana Nastasia, Elena Isabelle Tamba (coord.), Claudiu-Marian Teodorescu, Iași, 2021–prezent, <https://clre.solirom.ro/>.

- dexonline* = *dexonline. Dicționare ale limbii române*, <https://dexonline.ro/>.
- Dictionnaire politique* = *Dictionnaire politique*, în *Linternaute*, <https://www.linternaute.fr/dictionnaire/fr/theme/politique/1/>.
- EuroVoc = *EU's multilingual and multidisciplinary thesaurus.*, <https://eur-lex.europa.eu/browse/eurovoc.html?params=04>.
- Glosar* = *Glosar de termeni politici*, în *Wikipedia*, https://ro.wikipedia.org/w/index.php?title=Glosar_de_termeni_politici&oldid=17030625.
- Heiden 2010 = Serge Heiden, *The TXM Platform: Building Open-Source Textual Analysis Software Compatible with the TEI Encoding Scheme*. 2(3), p. 389–398, <https://shs.hal.science/halshs-00549764>.
- Ilie 2025 = Alexandra Ilie, *Dictionary Entry Interface [Computer software]*. Zenodo, <https://doi.org/10.5281/zenodo.16786772>.
- Ilie, Patraș 2025 = Alexandra Ilie, Roxana Patraș, *DH-Glossary [Dataset]*. Zenodo. <https://zenodo.org/records/16746572>.
- TreeTagger = <https://www.cis.uni-muenchen.de/~schmid/tools/TreeTagger/>.
- TXM, É. = *Textométrie // TXM*, <https://txm.gitpages.huma-num.fr/textometrie/>.
- Wikisource = <https://ro.wikisource.org/wiki/>.

TOWARD A POLITICAL GLOSSARY OF THE LONG NINETEENTH CENTURY: METHODS, CHALLENGES, AND LIMITATIONS. WITH A CASE STUDY (“PATRIE”)

ABSTRACT

This study explores the potential of political literacy through popular literature by combining computational methods and manual linguistic analysis. The research began with the creation of two political term glossaries: one generated almost entirely automatically from a corpus of political oratory, and another compiled manually from the works of the Romanian classic author I.L. Caragiale. These glossaries were merged into a unified set of 136 political terms, which were then searched within a corpus of popular literature.

To ensure accuracy beyond lemma-based searches, a web crawler was developed to retrieve all inflected forms of the terms from DEXonline, enabling exact-match searches across the corpus. This process yielded 341 forms, while the use of TXM software extended the results to 350 relevant terms. Contexts for selected terms, such as *patrie* (“homeland”), were extracted along with metadata and used to design a digital interface for creating dictionary entries. The combination of digital dictionaries, curated political glossaries, and advanced data analysis resulted in a functional tool that facilitates the systematic documentation of political vocabulary in popular literature. This integrated approach demonstrates how computational linguistics can support political literacy by making specialized vocabulary accessible and contextually meaningful to a wider audience.

Keywords: *political literacy, digital lexicography, corpus linguistics, TXM, query interface, computational text analysis*

